

Nagy emberek látogatása az egrieknél

Közel 70 éves fennállása ótaerdőgazdaságunk – mai nevén Egererdő Zrt. – területén sok nevezetes ember, köztük néhány nagy formátumú egyén megfordult. Nevezzük őket összefoglalóan nagy embereknek. A látogatások célállomása az esetek többségében a szilvásváradai Szalajka-völgy volt.

1966-ban Magyarországra érkezett Malinovszkij marsall (a képen elől fekete pantallóban), akkor a Szovjetunió honvédelmi minisztere. A fénykép (1. kép) a ferihegyi fogadásról készült, ahol jelen voltak a magyar tábornoki kar magas képviselői, köztük elsősorban Czinege Lajos honvédelmi miniszter (Malinovszkij mellett jobbra), a kormányt Fehér Lajos, miniszterelnök-helyettes képviselte (feketében hátul).

1. kép. Malinovszkij a Ferihegyen

Malinovszkij neve a győzelmes sztálingrádi csatával vált ismertté, majd a 2. Ukrán Front parancsnokaként Magyarország megszállását, Budapest hosszan tartó ostromát irányítja. Mint kiváló hadvezérnek komoly szerepe volt a náci Németország haderejének szinte teljes megsemmisítésében. Emellett három nyelven beszélő, nagy műveltségű ember volt, aki ráadásul kitűnően sakkozott. Mi magyarok azonban rossz szájjal gondolunk rá, mert neki köszönhető sok ártatlan ember elhurcolása és szenvedése a „málenkij robot” táboraiiban.

Magyarországi tartózkodása alatt ellátogatott Heves megyébe, ezt ajánlották neki, mert a szilvásváradai pisztrángos alkalmas volt arra, hogy egyik szenvedélyének, a horgászatnak hódoljon.

Amikor megérkezett Egerbe, a pártbizottságon azonnal térképet kért a térségről. Mint korábbi kiemelkedő hadvezér, tudni akarta, hogy melyik útvonalon fognak eljutni a célállomásra, a Szalajka-völgybe. Ismertették az útitervet: Felsőtárkány érintésével a Bányahegyi-úton feljutnak a Bükk-fennsíkra, bemutatják a „kövekről” feltároló gyönyörű panorámát, majd leereszkednek a Szalajkába. A marsall erre azt mondta, felesleges ez a nagy kerülő, van egy rövidebb út Szarvaskő, Belpátfalva irányában, arra kell menni. A szervezők között nagy zavar támadt, erre nem számítottak, a tervezett útvonal már végig le volt biztosítva, rendőri járművek álltak az út teljes hosszán.

A kisebb bonyodalom után megérkeztek Szilvásváradra, a pisztrángoshoz. Az ott történeteket már Simon Karcsi bácsi, a kiváló halászmester elbeszéléséből ismerjük. A hadvezért bevezették a halászat bekerített telepére, ahol a kiépített halnevelő medencék sorakoztak, tavanként különböző korú pisztrángok hemzsegték nagy vehemenciával az oxigéndús vízben. Amikor a magas vendég kezébe akarták adni a horgászbobot, haragra gerjedt, és dühödten így reagált: „akváriumban nem horgászom”. Ezután mindenkit hátraparancsolt, egyetlen embert kért maga mellé kísérőnek a halásztától, és kivo-

nult a Szalajka-patak zuhatagos részeihez, ahol kedvére pecázhatott. Nem sok mindent fogott, mégis nagy megelégedettséggel távozott Szilvásváradról.

Egy másik híres személyiség szilvásváradai kirándulása már bennem is hagyott – nem túl boldogító – maradandó emlékeket. 1976-ban az akkor Magyarországon tartózkodó Kalevi Sorsa szintén egyik úticéljának jelölte Szilvásváradot. Ő a '70-es, '80-as években háromszor volt Finnország miniszterelnöke, hozzánk a finn Szociáldemokrata Párt elnökeként érkezett. A magyar vendéglátók azzal akartak kedveskedni a magasrangú személyiségnek, hogy egy szalajkai különlegességet iktattak a küldöttség programjába, a pisztrángsütést nyárson szabad tűzön. Akkor már megvolt a Villanegra vendégház, ennek közelében alakították ki a tűzrakó helyet padokkal, asztallal, esőbeállóval.

A kitűzött nap reggelén esett az eső, ezért az akkori igazgató, Adamkó József felhívta a pártközpontot azzal a javaslatlival, hogy a szomorú idő miatt inkább a Villanegra épületében tartsanak fogadást, ahol a szakácsok elkészítik a kívánt jobbnál jobb ételleket, elsősorban a „pisztráng Szalajka-módra” helyi különlegességet. A válasz az volt, hogy a magas szinten eldöntött programot nem lehet változtatni, meg kell oldani a problémát. Én, aki akkor az Építészvezetőség főnöke voltam, ekkor léptem be az események sorába. Adamkó kiadta a feladatot Kovács Jenő főmérnöknek, aki engem azon a szombat reggelen behívatott és felvázolta a tennivalókat. Egy olyan sátrat kellett megépíteni közvetlenül a tűz mellett, amelyben elfér a teljes küldöttség a vendéglátókkal együtt, a fővendég pedig hosszú nyárson megsütheti a pisztrángot esőtől védve. Megnehezítette a dolgomat, hogy szabad szombat volt, és a delegáció érkezéséig mindössze néhány óra állt rendelkezésemre. Nagy rohanással összegyűjtöttem az ácsbrigád, tehergépkocsi-vezetőt, raktárost, volt, akit a piacon sikerült elkapnom, amint egy zsák krumplit tolt kerékpárjával. Egy órán belül már a helyszínen voltunk a teherautóra rakott összes kellékkal együtt.

Akkor még nem léteztek a ma használatos könnyű szerkezetes sátrak, földbe ásott oszlopokra kellett egy ácsszerkezetet készíteni, ami a sátrat tartotta. Rohammunkával délre elkészült a nagy „mű”, de az élet iróniája, hogy amikor a vendégek fogadására minden készen állt, a felhők eloszlottak, és a sátorra semmi szükség nem volt. Ekkor érkezett oda egy magas rangú rendőrtiszt, aki az útvonal és a helyszín biztosításáért felelt, és a következő párbeszéd zajlott közöttünk: „Elkészültek, Wágner elvtárs? Igen, készen vagyunk. Na, akkor amilyen gyorsan csak lehet, tűnjenek el a helyszínről, de Szilvás felé az út le van zárva, csak a Bükkön át, kerülővel mehetnek vissza”. Ezek a kedves szavak tették számomra emlékezetessé Kalevi Sorsa látogatását. Én mindenesetre embereimet megjutalmaztam.

Az 1985-ös emlékezetes egri vándorgyűlés közgyűlésén készült az itt bemutatott fotó (2. kép) a város sportcsarnokában. Középen Tömpe István, aki az 50-es években hét évig állt az erdészársadalom élén, és akinek nevéhez sok – az erdészek javát szolgáló – intézkedés kötődött. Ő egy igazi káder volt, megjárta a Rákosi-kor börtöneit, szabadulása után azonban nagy hatalom összpontosult kezében. Hamarosan létrehozták vezetésével az FM Erdészeti Főigazgatóságot, 1954-től létrejött az Országos Erdészeti Főigazgatóság, amely már közvetlenül a Kormány alá tartozott, ennek első főigazgatója volt Tömpe István.

2. kép. Az egri vándorgyűlésen

Tömpe vezetésével indult újra az 1950-ben betiltott Erdészeti Lapok, neki köszönhető, hogy 1953-ban már kineveztek két diplomást igazgatónak, egyikük éppen apám, Wágner Lajos, aki három évig az Egri (Nyugatbükki) Erdőgazdaság igazgatója volt. '53 után már az erdészetvezetők között is találunk mérnököket az erdészetek élén. Ekkor indulnak el a nagyszabású erdősítési programok, és elkezdődött az erdőgazdaságok nagyléptékű műszaki fejlesztése.

Tömpe István többször járt az egrieknél, vadászott a Mátrában, a Bükkben. Akik ismerték, szigorú, következetes embernek tartották, volt, aki nagyképűnek mondta. Apám, akinek három évig felettese volt, általában kritikus megjegyzésekkel illette a korábbi káderigazgatókat – ha ő megszólalt, annak súlya volt –, Tömpéről mindig tisztelettel és elismeréssel szólt.

1956 végén Tömpe István megvált a főigazgatói széktől, belügyminiszter-helyettesé, később a Rádió és Televízió elnökekévé nevezték ki, ő azonban mindvégig tartotta a kapcsolatot az erdészekkel, még nyugdíjas korában is lejött Egerbe. A fotón két oldalt Sós Gábor államtitkár és Királyi Ernő, az Erdészeti és Faipari Hivatal vezetője, fent (jobb oldalt) Madas András korábbi miniszterhelyettes látható.

Tömpét dr. Balassa Gyula váltja a főigazgatói poszton, őrá már megoszlanak a kortársak véleményei. Az mindenképpen javára írandó, hogy 1956 után megvédte embereit a politikai támadásoktól, emelte az erdészet rangját. Nagy vadász volt, ezért elsősorban a vadászat támogatása állt nála a középpontban, az ő idejében épültek kitűnő vadászházak az országban. Gyakoriatok voltak a vadászházakban rendezett vadászvacsorák nagy vendégséggel, színésznőkkel, mint azt Fila József, a mátrai igazgató írja visszaemlékezéseiben. Fila József – aki 1958-63 években a Mátrai Állami Erdőgazdaság igazgatója volt – többször összetűzésbe keveredett Balassával, mert puritán életvitele, takarékos életmódja, ami gazdagsága vezetésében is megnyilvánult, nem volt összeegyeztethető főnöke nagyvilági stílusával. Adamkó József, aki 19 évig

3. kép. Balassa Gyula Szilvásváradon

(1958-77) volt Egerben igazgató, Filához hasonló beállítottságú volt, ezért Balassa főigazgatóhoz való viszonya szintén nem volt felhőtlen. Talán ezzel is magyarázható, hogy az egrieknél ebben az időben nem épült vadászház, miközben más gazdaságoknál szebbnél szebb vadászatot, vendéglátást szolgáló házak valósulnak meg. A főigazgató nem volt gyakori vendég sem a Mátrában, sem az egrieknél. Egy esetről tudunk, amikor Szilvásváradon megjelent, erről bemutatok egy fotót (3. kép) gyűjteményemből.

A képen leghátul (szemben) Balassa Gyula, közepén Hangyál Tibor, kissé hátrább Fila József (a legalacsonyabb személy), a vasúti kocsival mellet (balról) Boros László és Simon László vasutasok, Schmotzer Alajos – Schmotzer András apja – vasútüzem-vezető. A felvétel 1963-ban készülhetett, amikor Fila átadja igazgatói posztját Hangyál Tibornak. Filánál akkor telt be a pohár, amikor a Csikójárás-Kisnánai terület átadását kívánták tőle egy „elit” vadásztársaság megalakítása céljából, és Gödöllőre távozott. Az őt követő Hangyál Tibor engedett az elvárásnak, létrehozták a legmagasabb személyekből álló társaságot, egy éven belül azonban kipattant az ún. Ónody-ügy, amelyről egy korábbi írásomban már beszámoltam.

Az OEF harmadik főigazgatója Földes László, akivel Adamkó József, a Nyuga-bükki Állami Erdőgazdaság igazgatója már szinte baráti jó kapcsolatot tartott.

4. kép. Adamkó József Földes László társaságában

A 4. képen (balról): Adamkó József, Marinovics Endréné (Budapest Erdőrendezőség), aki több nyelven beszél, Földes László, Sárkány Pál, a Mezőgazdasági Kiadó igazgatója.

Csupán szimbolikus jelentősége van annak, hogy a Nyugatbükken Földes idejében épül a Villanegra vadászház, az új építésű vadászházak közül akkoriban az országban a legkisebb.

Az 1974-es egri vándorgyűlésen készült a következő fotó (5. kép) a szilvásvárad Szalajka-völgyben, amikor egy magas rangú személyekből álló csapat dr. Dimény Imre miniszter vezetésével körutat tett a frissen elkészült szabadtéri Erdei Múzeumban. Diményt 1967-ben nevezték ki az akkor megalakult Mezőgazdasági és Élelmezési Minisztérium élére, ennek rendelik alá az erdészetet Lénárd Lajos miniszterhelyettes vezetésével. Véget ért ezzel egy olyan időszak, amelyet mindmáig az „erdészet aranykorának” neveznek, az Országos Erdészeti Főigazgatóság eredményekben, sikerekben gazdag korszaka, és tulajdonképpen ezzel kezdődött a magyar erdészet rangjának hosszan tartó – Madas András szavával élve – „szürkülése”. Az utóbbi években ebben már a kedvező változás jelei mutatkoznak.

A minisztériumon belül Lénárd Lajos miniszterhelyetteshez tartozott az erdészet, dr. Sali Emil főosztályvezető (Dimény mellett jobbra) vitte az Erdőrendezési Főosztályt.

5. kép. Dimény Imre az Erdő Múzeumban

A kép baloldalán a kimagasló férfi dr. Madas András, az erdészet szaktekintélye, akinek tervhivatali idejében fontos szerepe volt az erdőgazdálkodás fejlesztéséhez szükséges pénzek biztosításában. Dimény miniszter fontosnak tartotta, hogy a minisztérium vezetésében erdész szakember is legyen, ezért 1972-ben Madast miniszterhelyettesnek nevezte ki. A több nyelven beszélő Madasnak nemzetközi tekintélye, külföldi elismertsége jelentős volt, belföldi hatásköre viszont nem túl sok. A felvétel idejében ő töltötte be az Országos Erdészeti Egyesület elnöki tisztét.

A fotón Madas és Dimény között látjuk dr. Kovács Jenő akkori főmérnököt (későbbi vezérigazgató), őt tekinthetjük a szabadtéri Erdő Múzeum szellemi megalapozójának, a kivitelezés elindítójának, aki ezen a vándorgyűlésen kapta meg a Bedő Albert-díjat.

A múzeum létrehozásában hárman vették ki tevékenyen részüket: Simon Károly (a fotón jobb szélén), korábban halászmester, majd az egész Szalajka-völgy felelőse, mellesleg csontfaragványairól vált ismertté, Goldbach Károly kiváló erdész ember, korábban hármaskúti erdész, majd Szilvásváradon műszaki vezető, szintén csontfaragó művész, végül Schmotzer András (a képen leghátul), akkor művelési műszaki vezető Szilvásváradon, később a cég vezérigazgatója, két cikluson át az OEE elnöke.

A vándorgyűlés színpontja volt, amikor Madas András elnök felavatta az Erdő Múzeumot.

A fényképen a mögöttes sorban láthatóak (balról): Antal Pál, az Erdőgazdaság párttitkára, Szalai István a Megyei Tanács elnökhelyettese, Vaskó Mihály, megyei első titkár, Adamkó József igazgató, Schmotzer András, Simon Károly.

Nagy esemény volt az Egri Erdőgazdaság életében az 1984-es szilvásváradai fogathajtó világbajnokság, ahol nagy emberek, hírességek egész sora megjelent. Közülük csupán néhányat említek: Fülöp herceg, az angol királynő férje, Váncsa Jenő Mezőgazdasági és Élelmezésügyi miniszter, Czinege Lajos honvédelmi miniszter, Buda István, az OTSH elnöke, Papócsi László miniszterhelyettes és még sokan. A nagyságok részére külön VIP-sátort építettek, ahol ezeket az embereket fogadták, és megkülönböztetett vendéglátásban részesítették.

Egy valakit külön szeretnék megemlíteni, aki nagy tudással és az ezzel párosuló szerénységével tűnt ki a nagyok sorából. Ez az ember – akit Faluvégi Lajosnak hívnak – megjelent a szilvásváradai versenyen, de jövetelét nem jelentette be, napszemüvegben, sildes sapkában elvegyült a közönség soráiban. Egy valaki aztán felismerte, és akkor felvezetették a dísztribünre, megadták neki a kellő tiszteletet.

Faluvégi Lajos, akit ez a kis epizód mindennél jobban jel-

6. kép. Faluvégi Lajos a Gépjavitó Üzemben

lemez, gyakran megfordult az Erdőgazdaság területén. Pénzügyminiszter volt, majd 1981 és 1986 között miniszterelnök-helyettes, és a Terhivatal elnöke. Mátraderecskei születése, a későbbiekben a PM Aranyszarvas Vadásztársaság (Bükkfennsík) elnöki tisztsége idekötötte a térséghez, az Erdőgazdaságot lehetőségei szerint támogatta. A fotó (6. kép.) abból az alkalomból készült, amikor a Felnémeten újonnan felépült üzemekbe látogatott, és dr. Szőke Miklós (jobbról a második) a Gépjavitó Üzem vezetője – kiváló szakember – bemutatta az új létesítményt.

Itt kell szót ejtenem egy – már a legújabb időszakban történt – nevezetes eseményről. 1996-ban Schmotzer András vezérigazgató – akkor egyben az Országos Erdészeti Egyesület elnöke – meghívta Göncz Árpád köztársasági elnököt egy látogatásra. Ez alkalmat adott arra, hogy a vezérigazgató beszámoljon az EGERERDŐ Rt. életéről, egyben felhívja az ország figyelmét az erdészek terveire és gondjaira.

7. kép. Göncz Árpád a gyöngyösi Parkettagyárban

A fotón (7. kép) a vendégek és kísérőik a Parkettagyárba érkeznek. Középen Göncz Árpád, tőle balra Schmotzer András, jobbra Szabó Gyula Gyöngyös polgármestere, a háttérben László Ferenc a Parkettagyár igazgatója (sötét öltönyben), Fehes Dénes vezérigazgató-helyettes (erdész egyenruhában).

Göncz Árpád volt az Erdőgazdaság történetében a legmagasabb közbizalmi méltóság, aki ellátogatott hozzánk. Azzal vívta ki az itteniek szimpátiáját, hogy nemes egyszerűséggel és nagy figyelemmel érdeklődött az erdész-társadalmat foglalkoztató kérdések iránt.

Wágner Tibor
ny. erdőmérnök